

Nové Bratrské Listy

*Bůh všechno učinil krásně a v pravý čas,
lidem dal do srdce i touhu po věčnosti,
jenže člověk nevystihne začátek
ani konec díla, jež Bůh koná.*

(Kaz 3,11)

Z obsahu:

kázání - Den reformace

vyznání - Přijde soudit

dějiny - M. Luther

UF - Jednání Unity Boardu

zprávy ze seniorátu

3

ROČNÍK XX (2018)

obsah

kázání	
Den reformace (<i>J. Halama</i>)	59
biblické a teologické studie	
Vyznání víry - přijde soudit (<i>J. M. Lochman</i>)	62
dějiny	
Luther a jeho otázka (<i>A. Vantová</i>)	67
Luther, Bratři a utrakvisté (<i>Ota Halama</i>)	69
unitas fratrum	
Zasedání Rady UF (<i>O. Halama</i>)	72
Setkání sester v Neudietendorfu (<i>L. Bernardová</i>)	74
Synod britské provincie (-red-)	75
Noví biskupové v USA (MM)	76
400 let Montmirail (HB)	77
náš seniorát	
Potštejnské léto (<i>dv</i>)	77
Partnerské setkání na Herrnhagu (<i>J. Nejmanová</i>)	80
Léto v kostelíčku v Kořenově (<i>O. Halama</i>)	81
Světová UF - statistika	82
Před 100 lety (red)	

Nové Bratrské Listy

20. ročník (2018)

Vydává OCHRANOVSKÝ SBOR

při ČCE v Praze

Čajkovského 8, 130 00 Praha 3

tel: 224 941 870

mail: uf.praga@centrum.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

editorial

Milé čtenářky, milí čtenáři,

náš časopis vychází tentokrát se zpožděním celého měsíce, za což se omlouváme.

Zaměřili jsme se tentokrát na reformaci, jejíž pamětní den je tradičně 31. října.

Vedle kázání najdete článek o Lutherově pojetí ospravedlnění a o Lutherově vlivu na spor o kněžství mezi Bratřími a utrakvisty.

Bližící se konec církevního roku odráží výklad článku vyznání o posledním soudu.

Děni ve světové Jednotě zachycují zprávy z jednání Rady UF, zprávy o synodech a volbě biskupů.

Zprávy z našich sborů a čerstvá (ale přibližná) statistika rozšíření UF ve světě toto číslo doplňují.

A protože je právě výročí 100 let republiky, přetiskujeme sto let staré články z Bratrských listů, reagující na konec války, samostatnost Československa a oznamující, že si naše, tehdy Evanjelická bratrská církev nárokuje historické jméno Jednota bratrská.

Sto let samostatnosti je výrazné výročí, stejně jako sto let spojené církve, které slavíme s ČCE. Zároveň se blíží třicáté výročí pádu totalitního režimu a tedy třicet let života ve svobodě.

K životu ve svobodě jsme povoláni, jak nám připomíná apoštol - abychom v lásce sloužili jedni druhým (Ga 5,13).

Třeba vám něco z našeho časopisu přijde při plnění tohoto poslání vhod.

bratrsky Váš

Jindřich Halama

Děkujeme za podporu pro náš časopis.

Číslo účtu 2900700247/2010

kázání

Den reformace

Podle milosti Boží, která mi byl dána, jako rozumný stavitel jsem položil základ a druhý na něm staví. Každý ať dává pozor, jak na něm staví. Nikdo totiž nemůže položit jiný základ než ten, který už je položen, a to je Ježíš Kristus. (1K 3,10-11)

Je jenom jeden základ, na kterém se dá stavět křesťanská církev. To je připomenutí apoštola Pavla, když se musel opakovaně zabývat celou řadou problémů v Korintském sboru. Ve sboru, který založil, ale ve kterém pořád vznikaly nějaké problémy. Tady konkrétně kritizuje Pavel dělení podle toho, kdo se komu víc líbil, skupiny přívrženců jednoho či druhého zvěstovatele. Současnou řečí se to dá nazvat fanouškovství, vytváření klubů – což samo o sobě není špatné, ale klub není církev.

Proto Pavel důrazně vysvětluje – není důležité, kdo byl první a kdo druhý, co kdo dělal a jak se vám líbilo to, co říkal. Každý, kdo zvěstuje evangelium, a také každý, kdo patří do křesťanské církve, stojí na jediném základě, a tento základ je to, co dělá církev církví. Tento základ a nic jiného.

A je to základ, který už existuje, „byl položen“, jak píše Pavel. Jednou provždy, nezměnitelně a definitivně – od Boha samého, v díle Ježíše Krista. Člověk může o tomto základě zvěstovat, může k němu ukazovat cestu, může na něm stavět, ale sám žádný jiný základ vytvořit nemůže a už vůbec nemůže být základem sám. Když se za základ víry a za Božího zástupce prohlásí někdo z lidí, vznikají z toho nebezpečné sekty.

Je tedy hrubý omyl – praví Pavel Korintánům – dělit se na křesťany Pavlovské, Apolovské, nebo kdovíjaké jiné. Jsme-li křesťany, jsme všichni Kristovi a Kristus je Boží. Tím Pavel zakončí třetí kapitolu svého listu. To je to, co je dáno, co se nedá změnit, obejít ani rozdělit. Je jen jeden základ a toho se křesťané musí držet.

Připomenout si právě tohle je snad dobré, když se blíží poslední říjnový den, který je připomínán ve všech evangelických církvích jako Den reformace. Připomínáme si velké hnutí za obnovu církve, dobu, kdy po Evropě vystupovali na různých místech křesťané s výzvou, že je nutné vrátit se k tomu jednomu základu. Podoba církve v 15. a 16. století byla hodně špatná, prolezlá neřády všeho druhu a co bylo nejhorší, vytvořila si základy podle vlastních přání tehdy mocných církevních představitelů.

Reformátoři to nazývali někdy antikristovstvím, někdy babylonským zjetím církve, husité a Bratři mluvili o takovém učení církve jako o lidských nálezcích. Církev byla velmocí v tehdejší světě, ale církví byla často jen podle jména. Budovala se podle vlastního uvážení, na základech mocenských a politických, a tudíž byla mocnou organizací, jmenovala se církev, ale nebyla křesťanská. U nás to nejméně kritizoval Petr Chelčický.

Proto všichni, kdo poznali evangelium a přijali povolání následovat Krista, ať to byl Petr Valdes ve Francii, Viklef v Anglii, Hus a další u nás, Luther, Kalvín, Zwingli a další v různých zemích Evropy, pokládali za naprosto nutné skoncovat s tím, co v církvi vládlo a začít jinak – vrátit se k tomu jednomu základu – podle příkladu Krista a jeho apoštolů. Nebylo to náhodou, že velmi důležitým podnětem pro reformaci byly právě dopisy apoštola Pavla.

Vraťme se teď k Pavlovu listu do Korintu. Jiný základ pro církev tedy není možný, říká. Používá jedno ze svých oblíbených přirovnání, obrazů – křesťanské společenství, sbor, jako stavba. Jako něco, co se musí pozorně vytvářet na už hotovém základě – na Kristu. Jinak se stavět nedá.

Totíž – ono se stavět dalo a dá, ale to, co postavíte, nebude křesťanská církev. Základ, který vytvořil Kristus, není polotovar pro zámek, hrad, vilu nebo haciendu – podle místa a času. Sám se narodil ve chlévě a zemřel na kříži za hradbami, během života neměl vlastní byt. A povolání k následování zní: vezmi svůj kříž a následuj mě. Nebo – vcházejte úzkou branou. Případně – ve světě budete mít trápení, zažijete pronásledování, nepřátelství – a podobně. Takže základ, který nám zanechal pro církev, je dost nepohodlný. Nejde na něm budovat něco mocného, bohatého a pohodlného.

Jenže to je přesně to, co člověk při svém budování hledá – a protože to hledá i při svém budování v církvi, k tomu základu se provedou změny a přístavby. Rozšíříme si to kus sem a kus tam, a třeba začneme i vedle, na lepším terénu, kde je víc místa. Vylepšíme to a při troše štěstí nepřijde pohroma, která by ukázala, že stavíme na písku. Nepřijde třeba po celé generace – ale stavba církve, která se takhle rozjede, dostane podobu lidského díla, ztratí křesťanskost. Už to není církev, i kdyby se tak stokrát jmenovala. Je to nějaký spolek, sdružení veskrze lidské, asi náboženský spolek, který, jak říkali bolševici ohavným termínem, slouží k uspokojování náboženských potřeb. Ale nemá nic společného s následováním Krista.

Jiný základ nemůže nikdo položit, připomíná Pavel – a musí to připomínat hodně brzy po vzniku církve. A muselo se to připomínat znovu a znovu, přes celé věky, tu i tam, v době reformace všude, protože statky, které si takzvaná církev vybudovala, už se s původním základem skoro nepotkávaly. Bylo a je to vždycky a všude hodně podobné. Každé lidské společenství, i společenství církve, má vždycky sklony hledat snadnější cestu, cestu, která víc slibuje. A čím víc se rozroste a zesílí, tím víc je v pokušení vzít plány na svou existenci do vlastních rukou a stavět velkoryse na písku.

Proto vlastně od začátku přichází varování – je jen jeden základ pro to, být křesťany – následování Ježíše Krista. A to není stavba, kde bychom si sami vybrali místo a nakreslili plány – takhle chceme tu církev mít a taková bude, aby nám co nejlépe vyhovovala. Je to budování, které řídí někdo jiný – ale nestaví si pro sebe, nýbrž pro

lidi, pro nás. Takže se vyplatí nebát se dřiny a držet se toho, kdo stavbu církve založil a stále zakládá.

A s tím souvisí ještě jedna věc, kterou apoštol zmiňuje. Když se začne stavět po lidsku, aby to vyhovovalo mně, objeví se neomylně konflikty. Pavel píše – kde se mezi vámi bere závist a svár? (v. 3) Jestli si lidé začnou budovat organizaci pro sebe, začnou se nevyhnutelně přít o to, jak má vypadat to a ono, jestli je lepší tohle nebo tamto, jaký úřad má komu připadnout – a vůbec, jaké úřady potřebujeme nebo nepotřebujeme, a ovšem začne se závidět těm, kteří mají větší úspěch, lepší stavební, důstojnější pozice (ve středověku se vedly i války o biskupství). Prostě rychle se ukáže, že společenství, které si namlouvalo, že je Kristova církev, je skrz naskrz lidské a dokonce možná ani není z těch lepších mezi lidskými organizacemi.

To všechno se začne projevovat, když se nedržíme toho jediného základu, Kristova evangelia, zvěsti o Boží milosti a odpuštění, které potřebujeme všichni vždycky a stejně. I na tomto základě se dá stavět všelijak, říká apoštol, není jedno, jestli se poctivě namáháme a konáme to nejlepší, čeho jsme schopni, nebo to nějak lajdácky odbudeme. to se všechno ukáže. Ale to důležité je, že kdo staví na tomto základě, ať lépe či hůře, je v bezpečí, nakonec nepadne.

Když o tom jediném základě a pokušeních opouštět ho přemýšlíme z dnešní perspektivy, můžeme nabýt dojem, že se právě za poslední generaci ukázalo, jak silné je pokušení položit si vlastní základy a Kristovým jménem je jenom přizdobit, aby to vypadalo věrohodně. Jak svoboda, lepší finanční zajištění, možnosti získat postavení ve společnosti, vedou ke vzniku docela podezřelých církevních útvarů, ke sporům, hádkám, řevnivosti, jak nás svádějí k pocitu, že si tu svou církev můžeme udělat po svém – těch sporů a větších i menších skandálů, které se v různých společenstvích, starých i nových, za poslední léta objevily – kolem majetků, peněz, titulů. Není to v takové míře jako ve středověku – ale ne proto, že bychom byli lepší – my totiž nemáme ty možnosti, které měla církev tehdy.

A teď si možná říkáte – no dobře, ale zrovna my – vždyť vlivní jsme nikdy moc nebyli, pokud jde o majetky, u nás se spíš bouralo než stavělo – být evangelíky v Čechách není žádný byznys. Co nám zůstává jiného než ten holý základ – víra v Ježíše Krista?

To nás určitě může napadnout. Ale mělo by nás napadnout i to, že je to vlastně šance. Jestli jsme na holém základě, dá se dobře stavět. Kdo jste kdy stavěli, víte, že je mnohdy lepší všechno zbourat a začít znovu, než předělávat a opravovat. Reformace znamená znovu zformovat, přetvořit. O to šlo, přetvořit církev, aby byla církví Kristovou, společenstvím křesťanů, následovníků Kristových.

A o to jde pořád – přetvářet naše životy, naše společenství, formovat je podle toho jediného základu – a jestli nemáme zrovna moc jiných věcí, o které bychom se měli starat, udržovat a zvelebovat je, možná je nám ten základ nějak viditelnější, zřetelnější, důležitější, protože mezi ním a námi nestojí majetky, statky, bohatství, lidské pocty a úřady – a co já vím...

Pán Bůh nám v Ježíši Kristu dal základ, na kterém se dá stavět. Stavět společenství lidí, kterým bylo odpuštěno a kteří proto umějí odpouštět. Společenství lidí, kteří poznali Boží lásku a proto mohou mít rádi druhé. Společenství, které následuje vzkříšeného Pána a proto nemůže ztratit radost a naději. Ledaže by se dalo ošálit a přijalo nějaký jiný základ – před čímž nás rač Pán Bůh chránit.

Děkujeme ti, Pane Bože, že po všechny časy mezi námi lidmi vytváříš, udržuješ a napravuješ společenství své církve, aby bylo svědectvím o tvé lásce a dobrotě. Děkujeme za všechny ty, které jsi posílal a posíláš, aby v této církvi sloužili, aby byli služebníky tvého slova. Děkujeme za to, že ke službě tvému slovu povoláváš i nás. A prosíme, dej nám neztratit ze srdce a z mysli ten jediný základ, na kterém se dá bezpečně postavit lidský život – i společenství církve. Amen.

J. Halama

biblické a teologické studie

Vyznání víry – přijde soudit

Závěr církevního roku, který letos připadá na poslední listopadovou neděli, je v křesťanském kalendáři tradičně zaměřen k posledním věcem, tedy i k tématu druhého příchodu Kristova a soudu. Oddíl Písma, který je s tím spojován, je nejčastěji 25. kapitola Matoušova evangelia, kterou kraličtí uvádějí ve svých poznámkách větou: „Napomíná Kristus k hotovému očekávání příchodu svého posledního.“

I v křesťanských vyznáních je toto téma obsaženo ve vyznání o Kristově příchodu k soudu. Přinášíme dnes výklad výpovědi o příchodu Kristově k soudu z pera profesora Jana Miliče Lochmana (Krédo. Základy ekumenické dogmatiky, Praha, Kalich 1996).

...odkud přijde soudit živé i mrtvé.

(Apoštolské vyznání)

A znovu přijde ve slávě soudit živé i mrtvé a jeho království nebude konce.

(Nicejsko-cařihradské vyznání)

Druhý článek Kréda uzavírá třetí výpověď o Vzkříšeném: „odkud přijde soudit živé i mrtvé.“ S ní se objevuje třetí časový rozměr příběhu Ježíše Krista, *budoucnost*. Ten, který byl, který je a který bude; či lépe, přiměřeněji Novému zákonu a vyznání víry: *přijde*. Jak známo, brzké očekávání Kristova příchodu je konstitutivním prvkem apoštolské víry. *Marana tha* je jednou z nejstarších modliteb křesťanské církve: „Náš Pane, přijď!“ Orientace na budoucnost, jako vnitřní pohyb, je příznačná snad pro všechny spisy Nového zákona a velkou část starokřesťanské literatury.

Připomeňme si ještě jednou perikopu o nanebevstoupení: přihlížející učedníci jsou ihned směřováni na Kristův příchod: „Tento Ježíš, který byl od vás vzat do nebe, znovu přijde právě tak, jak jste ho viděli odcházet“ (Sk 1,11). Horizonty naděje se sice posouvají, poněvadž parúsie (druhý příchod) „je v prodlení“, což s sebou pro učedníky přinášelo mnoho otázek a pochybností, ale neznamenalo zhroucení víry. Očekávání Kristova příchodu nebylo otřeseno – všechna tři vyznání (vedle apoštolského a nicejského je míněno i vyznání římské – *symbolum romanum*, předchůdce apoštolského vyznání) je dosvědčují téměř stejnými slovními obraty.

Apostolikum tu ovšem nemluví o budoucnosti a ani o příchodu Ježíše Krista v povšechném smyslu. Mluví zřetelně o jeho příchodu k soudu: „odkud přijde soudit živé i mrtvé“. Zaznívá tu motiv *posledního soudu*. V tradičním chápání je to motiv temný, ponurý. Pomysleme jen na teologii středověku, na jeho světový názor a umění. Článek o posledním soudu v nich hrál velikou roli. Myšlenka na „*dies irae, dies illa*“ (den hněvu, onen den) středověkou zbožností někdy téměř opanovala. A bylo to alarmující, přímo děsivé poselství (jak působivě dokládají úvodní slova sekvence Tomáše z Celana, známá nám z nespočtých rekviem): „*Quantus tremor est futurus / quando iudex est venturus / cuncta stricte discussurus*“ (jaký to bude děs, až přijde Soudce, který všechno přísně rozdělí). Podobně temné obrazy skýtá i výtvarné umění: poslední soud jako konečné třídění, s uměleckou fantazií vynalézavě a plasticky znázorněné, zejména pokud jde o vyličení osudu a zasloužené trýzně těch, kdo se octli po Soudcově levici.

Nechtěl bych se tohoto středověkého ladění osvícensky lehce odříkat. Zrcadlí jeden akcent biblického motivu posledního soudu. Chtěl bych však náš text chápat jinak, diferencovaněji. Vyznání víry mi k tomu ukazují cestu. Všechna uvádějí naši výpověď na konci druhého článku, tedy v objasňujícím a směřodatném kontextu *dějin spásy* Ježíše Krista. Poslední soud tedy není izolovaný, povšechný motiv. Je to závěr, vyvrcholení jedné jasně určité cesty. Odtud je třeba chápat myšlenku soudu. Nejde o nějaký abstraktní mechanismus kosmického vyrovnávání (jako třeba v indickém myšlení *samsára*), o neúprosně vládnuoucí, železný zákon; ale daleko více o osobní dění a naplnění Kristova příběhu, tak jak jej vyjadřuje druhý článek. Motiv soudu je nutno *christologicky konkretizovat*. Co to prakticky znamená? Chtěl bych poukázat na pět aspektů:

a) Děsivě temná atmosféra, do níž je tato představa v církevní tradici tak často zahalena, se v christologické náplni motivů posledního soudu *odfatalizová* vá. „Dies irae, dies illa“ je *den Páně*. Je to cíl Ježíšových cest s námi a pro nás. Je to *soud*. Apoštolská víra ví o *Soudci*. Lidský život je podroben třibení a třídění, měření a rozlišování. „Bohu se nikdo nebude posmívat“ (Ga 6,7). Víra však zároveň ví, že ji soudí *její Pán*. *Tomuto Soudci* nejde o abstraktní spravedlnost „za každou cenu“, třeba ve smyslu „fiat iustitia, pereat mundus“ (ať se děje spravedlnost, i kdyby měl svět zahynout). Jak ukazuje život, smrt a vzkříšení Ježíše Krista, jeho spravedlnosti jde o obnovení životních práv jeho stvoření. Vyhlásil svou vůli, že hříšníci nemají být zmařeni, nýbrž – na soudu – zachráněni. V perspektivě víry tedy soud na světě neznamená žádnou nevypočitatelnou hrůzu bez konce, nýbrž definitivní konec hrůzy, znovunastolenou spravedlnost. Vyznavači této víry proto jdou soudu vstříc nikoli snad „s dobrým svědomím“, avšak přece s „dobrým vědomím“, s dobrou nadějí.

Tato perspektiva posledního soudu vyznívá působivě v odpovědi Heidelberského katechismu (Kalvínova reformace vůbec vyzvedla na tomto místě - na rozdíl od temných rysů středověké a barokní zbožnosti – motiv christologicky založené naděje). Na 52. otázku „Čím tě potěšuje druhý Kristův příchod k soudu nad živými a mrtvými?“ přichází odpověď: „Protože ve všem soužení a pronásledování se vzprímenou hlavou očekávám z nebe právě toho Soudce, který se předem za mne vydal Božím soudu a se mne sňal všecko proklaté...“ (srovnej i Kalvínův katechismus, články 86 a 87).

b) V této perspektivě doznává proměny i další prvek tradičního pojetí posledního soudu. Mám na mysli onen *strohý dualismus*, který nachází výraz v „symetrii“ výtvarných znázornění – blažení vpravo, prokletí vlevo – a kterým se opakovaně vyznačuje také struktura dogmatických výpovědí k tomuto tématu. Obrazy i výpovědi jsou konstruovány, tak, že si obě poloviny znázornění symetricky odpovídají: nebe a peklo, spravedliví a nespravedliví. Takový způsob vidění však drama novozákonní eschatologie a Ježíšových slov o soudu povážlivě „stabilizuje“.

„Záměr Ježíšova slova je nadobro „asymetrický“ a antistatický. Je to slovo pohybu, slovo Božího pohybu k nám, které má za cíl náš pohyb směrem k němu. Jeho smyslem není: dáno je toto dvojí. Naopak, jeho smyslem je: nechte se vyvolat ze ztracenosti ke spáse“ (napsal Emil Brunner ve svém spise *Das Ewige*). Svým základním zaměřením a záměrem patří soudný den do *dějin spásy*, nikoli dějin zmaru.

c) V Ježíšově poselství se osvětluje *kritérium* posledního soudu. Snad nejjasněji zaznívá ve známé perikopě u Matouše 25,31-46. O našem osudu před Bohem rozhoduje naše otevřenost, či uzavřenost vůči konkrétní nouzi bližních – hladových, žízňivých, cizích, nahých, nemocných, zajatých. Přitom naprosto nejde o výkonnostní program samospravedlivých: spravedliví ani nevědí, že Ježíše přijímali v jeho nejmenších bratrích. Nespekulují tedy zřejmě o zásluhách, nesbírají „zbožné body“ ve snaze u soudu obstát. Žijí z milosti, nechávají však právě proto také milost vlád-

nout, nesetrvávají v nemilosrdnosti srdcí a vztahů; nepromarňují svou svobodu v sobectví a lhostejnosti, ale osvědčují ji v Ježíšově duchu a zaměření: v solidární účasti na údělu jeho a svých bratří a sester.

d) V souvislosti Kristova příběhu je soudný den *dnem konečného vysvobození* – dokonání jeho spásných dějin. Nikoli jako laciná samozřejmost a vůbec ne jako sebestpotvrzení zbožných. Ježíšovo slovo z Matouše 25 ukazuje, že právě jistí o jistotu přijdou a nejistým se jí dostane. Ale pro utlačované a ohrožené, tedy ve smyslu Ježíšových blahoslavenství pro chudé, plačící, tiché, pro ty, kdo hladovějí a žízni po spravedlnosti, pro milosrdné, pro ty, kdo mají čisté srdce, pro tvůrce pokoje a pronásledované pro spravedlnost – pro ty všechny je poslední den dnem exodu, dnem vysvobození. A ne teprve na konci dnů.

Již uprostřed našeho času je zřejmý osvobodivý moment tohoto výhledu: pomáhá najít orientaci ve spleti subjektivních a objektivních podmínek našeho nikdy ne zcela průhledného života, zaměřit kroky směrem k hlavnímu, konečnému cíli, už dnes se naučit „přímé cestě“. Je to volání k závaznosti, k etické a politické odpovědnosti, za určitých okolností také ke kázni a askezi – pro spravedlnost a Boží soud. Právě v tom však je také požadavek svobody. „Očekávání druhého Kristova příchodu k soudu zakládá jistotu měřítka, podle něhož křesťan vzdoruje tlaku nynějšího ducha času“ (Wolfhart Pannenberg).

e) Výhled na toho, který „přijde soudit živé a mrtvé“, má personální, *osobní* platnost. Pomáhá nám, abychom našli cestu ze spleti falešných lidských soudů ke svobodě Božích synů a dcer. „Kdo vznese žalobu proti vyvoleným Božím?“, táže se Pavel při pohledu na poslední soud a odpovídá: „Vždyť Bůh ospravedlňuje“ (Ř 8,33). Totéž zaslíbení má však i nadosobní dimenzi. Jde o živé a mrtvé, tedy o nás všechny, o dějiny *lidského rodu*, a především: o ten proud dějin, na který lidské soudy a konvenční dějepisci často zapomínají.

Ve výkladu Kristova kříže jsme poukázali mimo jiné i na jeho důsledky pro naše dějepisectví a náš životní styl. Můžeme na to teď navázat. Jak často se naše podání dějin orientuje výlučně na úspěšné, průbojné, na ty, kteří dosáhli cíle. Stejná měřítka se pak uplatňují ve společenské a soukromé (a často žel i v církevní) oblasti. S příchodem Soudce, Ježíše, však dochází k „*přehodnocení všech hodnot*“. Potenciál smyslu našeho života a našich dějin nezávisí v prvé řadě na úspěšných. Ježíšův příběh zahrnuje příběhy trpících – se zaslíbením větší spravedlnosti, než jakou zakoušejí v dějinách lidstva. Právě v tomto smyslu platí: nikoli dějiny světa (Bohu díky), nýbrž dějiny spásy soudí svět. „Touha, aby vrah netriumfoval nad nevinnou obětí“ (jak svůj nejhlubší filosofický a lidský cíl formuloval Max Horkheimer), dostává teprve odtud a teprve potom nadějnou odpověď: se zřetelem k Ukřižovanému a Vyvýšenému, „který je, který byl a který přijde“ (Zj 1,8).

Království bez konce

Poznámka nakonec, v souvislosti s Nicejským vyznáním. Už jsme konstatovali, že pokud jde o tři závěrečné výpovědi druhého článku, vládne mezi hlavními vyznáními značná shoda. Teprve na konci najdeme v Nicaenu dodatek. Končí slovy: „Jeho království nebude konce.“ Jistě, je to doxologický dovětek (jak jej už v předchozí výpovědi signalizovalo přidané „doxa“ - sláva). Je však teologicky závažný a má osvobodivý aktuální dosah. Navazuje se tu na ústřední motiv Ježíšova poselství ve vyznání: království Boží, království Kristovo. Na cestě Božího syna, a proto i ve víře křesťanově, nejde o soukromé podnikání, ani o církevní podnik: jde o Boží království – království bez konce.

Druhý článek se tak vztahuje k „nekonečnému horizontu“ – a zároveň, politickým pojmem „království“, na světové dějiny ve smyslu dějin politických. To lze rozvinout jak polemicky, tak konstruktivně. *Polemicky* ve smyslu „kritiky systému a ideologie“, zejména odhalení, že nároky jakékoli imperialistické politiky na věčnost jsou falešné. Kolik už světové dějiny – a žel i dějiny církevní – vyprodukovaly říší, které chtěly být „tisícileté“ a „konečné“, dokonce „totalitní“, a pokoušely se o to s krutými následky. Křesťan ví, že *jen Boží* království je bez konce, a to mu pomáhá vidět politickou oblast střízlivě a nadějně.

Pak ovšem také *konstruktivně*, závazně a směrodatně: Boží království má co dělat s konečnými královstvími; ve vši předběžnosti je nutno vidět je v linii tohoto Království a přetvářet je podle měřítek přicházejícího Soudce. Dějiny světa nejsou soudem světa, z hlediska soudu nad světem se však mají spolu utvářet. I to patří, ať ve velkém či malém, k pověření lidí, kteří smějí vyznávat: „Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího, odkud přijde soudit živé a mrtvé.“

vyobrazení posledního soudu
z Ivančického kancionálu 1564

Luther a jeho otázka

Na základe čoho obstoјím pred spravodlivým Bohom? Túto otázku si možno kládol Martin Luther, keď ho v lete roku 1505 zastihla prudká búrka, ktorá mu zmenila život. On, mladý muž, vyštudoval prestížne školy, získal titul bakalára slobodných umení z artistickej fakulty a stál na začiatku štúdia práva na právnickej fakulte. Vykročil na cestu, kde ho na konci možno čakal sociálny vzostup a dobrá kariéra v advokácii alebo v súdnictve.

Búrka však všetko zmenila. V tejto nebezpečnej situácii bol konfrontovaný s okamihom smrti. Pre neho ako človeka, ktorý stál jednou nohou v stredoveku a druhou v rodiacom sa novom svete, bolo podstatné, aby sa poriadne pripravil na smrť a postaral sa o svoju spásu. Smrť nebola vytlačovaná na okraj, ako je tomu dnes, ale bola bežnou súčasťou života a premýšľania ľudí. Stredoveký človek venoval veľkú časť svojho života a úsilia na to, aby sa poriadne pripravil na smrť. Dbal na to, aby sa včas vyspovedal a na druhý svet odchádzal s posledným pomazaním od kňaza. Peklo, očistec a raj predstavovali rozhodujúce premisy premýšľania stredovekého človeka.

Luther v blízkosti smrti prosil svätú Annu, patrónku baníkov, aby mu pomohla. Za to, že mu zachráni život, jej dal sľub, že sa stane mníchom. Podarilo sa mu prečkať búrku, Luther nezabudol na svoj sľub, a preto vstúpil do prísnej rehole augustiánskych eremitov v Erfurte. Urobil to i napriek odporu zo strany jeho otca. Stal sa tak mníchom, zložil večné sľuby a po určitom čase vyštudoval teológiu. Svoj rádový život bral vážne, dodržiaval všetky predpísané pravidlá pre pôst, pravidelne sa intenzívne modlil.

Na základe čoho obstoјím pred spravodlivým Bohom? Táto otázka možno po druhýkrát vstúpila Lutherovi do života o desať rokov neskôr. Tentoraz ho zastihla v pracovni profesora pre biblické otázky na univerzite vo Wittenbergu pri príprave prednášok o Liste Rimanom. V tomto prípade sa nám však zachovali slová, ktoré zapísal a uverejnil až v roku 1545, t.j. rok pred svojou smrťou, čo sa v tej dobe mu odohrávalo v hlave.

V krátkom úvode sa priznal k tomu, že mal na začiatku problém s chápaním verša 17 z 1. kapitoly v Liste Rimanom, ktorý znie podľa slovenského luterského prekladu: „Zjavuje sa v ňom zaiste spravodlivosť Božia z viery pre vieru, ako je napísané: Spravodlivý bude žiť z viery“. Zápasil o to, ako spojiť tieto dva rozdielne postavené výroky, aká je medzi nimi vzájomná súvislosť. Jeho učitelia, zástancovia nominalizmu, ho učili chápať, že človek je schopný sám plniť zákon a správne sa rozhodovať, a preto Boh na základe zásluh a skutkov rozhodne, či potrestá hriešnika a ospravedl-

ní spravodlivého. S takýmto pochopením spravodlivosti mal Luther veľké problémy, pretože jeho vlastné skúsenosti z mníšskeho života ho presvedčili, že nikto nemôže obstáť pred Bohom na základe svojich činov. Nikto nedokáže obstáť pred nárokmi, ktoré na neho kladie zákon a preto ani nikto nemôže byť prehlásený za spravodlivého. Ako obstáť pred nárokmi, ktoré nie je v ľudských silách naplniť?

Táto otázka mu dlho nedávala spať, rozmyšľal o nej vo dne, v noci. Pri pozornom čítaní vybraného odseku si však zrazu všimol, že text kladie dôraz na to, že spravodlivý žije zo svojej viery. Na základe toho začal chápať, že spravodlivosť Božia je nám daná. Je to pasívna spravodlivosť, ktorá je nad človekom vyrieknutá. Prostredníctvom tejto spravodlivosti žije hriešny človek svoj život pred Božou tvárou. Táto spravodlivosť a výrok o ospravedlnení je Božím darom. Prišiel na to, že zákon hovorí o Božom hneve a usvedčuje človeka z toho, že potrebuje milosť, ale evanjelium o vzkriesenom Ježišovi Kristovi hriešnika ospravedľuje. Umožňuje, aby boli hriechy pred spravodlivým Bohom vďaka Kristovej obeti prikrýté a človek tak pred ním mohol obstáť.

Udalosti v roku 1517, kedy v jeho blízkom okolí sa začali predávať odpustky, donútili Luthera, aby neostal len pri tomto svojom novom náhľade na úlohu evanjelia a zákona, milosti a ospravedlnenia. Predávanie odpustkov ho vyprovokovalo k tomu, aby spísal 95 výpovedí, ktoré podľa tradície pribil na dvere wittenbergskeho kostola, aby tým rozpútal akademickú diskusiu o tejto otázke. Namietal v nich proti predaju odpustkov a myšlienke, že za finančnú úplatu je možné nahradiť pokánie nevykonané tu na zemi. Podľa jeho teologického názoru sa odpustenie previnení deje na základe Božej milosti, a nie na základe nejakej peňažnej transakcie medzi predávajúcim a kupujúcim, sprostredkovanej pápežom. Pápežova moc siaha len na cirkevné tresty alebo previnenia, ale vinu môže odpustiť len Boh.

Táto jeho polemika sa zásluhou nového vynálezu kníhtlače začala šíriť po nemeckých mestách a kniežatstvách ako blesk. Z pôvodne teologického pohľadu na vec sa časom stalo masové hnutie, ktoré zmenilo tvár vtedajšieho Nemecka. Časom si toto hnutie muselo obhájiť svoju existenciu a sformulovať svoje priority a ciele. Na sne v Augsburgu v roku 1530 predložili protestantské stavy cisárovi Karlovi V. svoje vyznanie, ktoré neskôr dostalo názov Augsburské vyznanie. V článku 4 bolo sformulované učenie o ospravedlnení, ktoré v českom preklade znie takto: „Učí se rovněž, že člověk nemůže být před Bohem ospravedlněn vlastními silami, zásluhami nebo skutky, ale že je ospravedlněn pro Krista vírou, věří-li, že dochází milosti a že se mu odpouštějí hříchy pro Krista, který svou smrtí učinil zadost za naše hříchy. Tuto víru Bůh počítá za spravedlnost (Ř 3 a 4).“

Tento článok z Augsburského vyznania sa prihlásil k Lutherovej otázke „Ako obstojím pred spravodlivým Bohom?“ Odpoveď znie: Človek stojí pred Bohom na základe toho, že bol ospravedlnený kvôli Kristovi. Stojí pred Bohom vo viere, že na základe Kristovej obeti sa mu dostalo milosti a odpustenia hriechov. Jeho hriechy

sú prikryté a v Božích očiach je považovaný za spravodlivého. Tento nový Lutherov náhľad na vec umožnil, aby sa citlivé svedomie človeka oslobodilo od vedomia toho, že nie je v silách človeka zaistiť, aby sám zo svojich skutkov obstál pred Božou tvárou. Umožňuje to jedine Božie milosrdenstvo, ktoré je nám ponúkané zdarma.

Alena Vantová

Poznámka: Text je upravená prednáška, ktorá zaznela 21. mája 2017 v ČCE Nový Bor.

Luther, Bratří a utrakvisté: zápas o kněžství v reformační církvi

Roku 1541 se evropská politika točila kolem jediné věci. Turecká říše znovu pozdvihla svou hlavu a s blížícím se jarem již postupovala vojska půlměsíce k Budínu a Pešti, stále blíž Vídni, centru panovnické moci habsburské říše i sídlu českého krále Ferdinanda. Na novou válku se sultánem se však nepřipravoval jen král Ferdinand I., jemuž starost o hranici křesťanského světa ležela na bedrech víc, než komu jinému, ale vlastně většina křesťanské Evropy. Říšský sněm v Řezně v čele s císařem Karlem V. schválil počátkem roku daň, nutnou k výzbroji a výživě mnohatisícového vojska, na níž se měl podílet každý, i ten nejchudší obyvatel říše. A k pomoci proti Turku se v prosinci připojil i český sněm v čele se svým králem.

Už s počátkem jara však padly dvě blízké podunajské pevnosti do moci tureckých zbraní a účinkem se nadlouho minulo i následné příměří mezi králem Ferdinandem a Turky. Nad Evropou se objevila kometa, neblahý předchůdce katastrof, a tu i tam se množily podivuhodné úkazy, které poutaly lidskou fantazii, ale zároveň hrozily nejistou budoucností. Když tedy počátkem léta vypukl obrovský požár na levém vltavském břehu Prahy, jehož obětí kromě životů a statků byly i starobylé Zemské desky, záruka majetkových vztahů v zemi, a vlhké léto snížilo už tak potřebnou produkci obilí, pak není divu, že podzim byl v naší vlasti ve znamení hladu, moru a protizidovských pogromů, tak typických pro vypjaté dějinné chvíle.

Ani církvi nesliboval rok 1541 v našich zemích právě klidné časy. V březnu po necelém roce v úřadě zemřel olomoucký biskup Bernard Zoubek ze Zdětína a na uprázdněný stolec přední bašty římské církve v zemi nastoupil humanista Jan Skála z Doubravky, zatímco správu uprázdněného pražského arcibiskupství posledním rokem zastával vcelku nevýrazný Arnošt ze Šlejnic.

S obtížemi zcela jiného druhu se téhož roku potýkala i v zemi většinová církev podobojí, dědička kompaktní husitské církve voleného, ale Římem nikdy nepotvrzeného arcibiskupa Jana Rokycany. Již více než dvě desetiletí na ni totiž působil vliv Lutherova vystoupení, zároveň se však ti, které reformace zasáhla, museli potýkat jak s nevělými svými kolegy k novotám, tak i s odporem ze strany panovníka, nadmíru

oddaného církvi římské. Církevní a teologická diplomacie na ostří nože a vliv tradičních utrakvistů doma, stále komplikovanější obraz reformace za hranicemi, to vše stále znovu a znovu naráželo na utrakvistickou realitu nejmudnější, totiž na problém svěcení utrakvistických kněží.

Utrakvisté se nikdy nechťeli vzdát svého protivníky vysmívaného „provázku“, tj. apoštolské posloupnosti. K volbě vlastního světícího biskupa je sice vyzývali již v dávných dobách táboři, později je popuzeli zřízením vlastních kněží bratří, ale ponoukal je k tomu samostatným spisem z roku 1523 dokonce i sám Martin Luther, kterému stav české církve nešel dohromady s nutností reformace. Ale nic naplat. Strach z přetržení apoštolské sukcese i lpění na tradičních zvyklostech bránily sice průniku mnoha novot mezi domácí křesťany, zároveň však s sebou nesly neúspěšný stav církve, která nutila své kandidáty kněžství hledat pomoc v cizině a podvodně si tam obstarávat svěcení.

Skoro nic neznamenalo, že právě roku 1541 napočítáme téměř dvě desítky v Itálii nově vysvěcených kněží podobojí, kteří se vrátili do vlasti a přijali kaplanská místa. Ani to, že téhož roku několik římských kněží přistoupilo k utrakvistické církvi. Kněží byl stále nedostatek, farností přebytek. A nedostatek kvalitních a ukázněných kněží, kteří by nepodléhali vzrušení z reformace, vedl právě v době, kdy turecká armáda dobývala uherskou metropoli, administrátora Martina Klatovského k tomu, aby ze svého úřadu odstoupil a zanechal až do zvolení Jana Mystopola na téměř celý rok utrakvistickou konsistoř bez vedení.

Právě do této situace promluvil znovu Martin Luther, respektive další jeho dílo, a učinil tak prostřednictvím Jednoty bratrské, drobnou knížkou z roku 1533, nazvanou „O mši obzvláštní a o pomazání kněžském“. Ta spatřila světlo světa v českém jazyce v průběhu roku 1541, ale o jejím vzniku nevíme víc, než nám prozrazuje sám její tisk.

Že Lutherova knížka pochází z bratrského prostředí, můžeme soudit jednak z jejího tiskaře, kterým nebyl nikdo jiný, než olomoucký „dvorní tiskař“ Martina Michalce a zakladatel tamního knihtisku Jan Olivetský z Olivetu. Jednak z výrazného akrostichu přidané písně, ze kterého opět vysvítá jméno Michalcovo. Překlad Lutherova díla však zcela zapadá i do tehdejší církevně-politické a také publikační činnosti Jednoty.

Luther byl pro Jednotu bratrskou počátku čtyřicátých let svým způsobem reklamou i pomocníkem. Na jedné straně se sice Jednota se sobě vlastní teologickou opatrností a důrazem na vlastní dějinný vývoj odmítla ztotožnit s proudem luterské reformace, která se navíc před očima bratří štěpila. Na druhé straně ji Luther a jeho následovníci inspirovali do té míry, že jejich vliv byl patrný nejen na proměňujícím se bratrském myšlení, ale i na tiskařské produkci té doby. Právě tehdy vyšel výbor ze dvou Lutherových spisů „O klíčích Kristových a o církvi svaté“, soubor Lutherových a Bucerových tezí „O postu“, knížka „O mši a pomazání“ i Augustovo zpracování

Lutherova spisu „Wider Hans Worst“, který vydal pod titulem „Zrcadlo kněžské“. Asi nejznámějším dílem té doby zůstanou původní bratrské „Písně chval Božských“, Lutherem rovněž ovlivněného Jana Roha (Rohův kancionál 1541). Co však Jednota vydáváním Lutherových spisů právě kolem roku 1540 sledovala a proč právě tehdy na povrch vystoupil zájem bratří o reformační literaturu? Známe-li obsah řečených spisů a překladů, není těžké na otázku odpovědět.

První vlna zájmu o Lutherovo dílo ve dvacátých letech 16. století byla nesena eucharistií, otázkou Antikrista, ale i prvním vniknutím do soustavy Lutherovy teologie, patrné na jeho vlastním výkladu Desatera, výměru křesťanské svobody, ovšem i na Lutherově listě pražským měšťanům, spisu, který volal po samostatném svěcení kněžstva v církvi podobojí.

Naproti tomu druhou vlnu charakterizují již spisy výrazně eklesilogické, dotýkající se hned dvakrát výměru církve v nábožensky rozdělené zemi, poukazující na jediné platné rozhršení od všech hříchů a vin a konečně osvobozující křesťany v otázce téměř každodenní, totiž v otázce postu.

Pro první vlnu je typické, že české překlady pocházely z prostředí Lutherovi nakloněné církve podobojí, které pražská bouře a její následky roku 1524 vzala na jistou dobu výt z plachet...

Druhou vlnu naopak charakterizuje zájem Jednoty na tom, aby reformací ovlivnění utrakvisté nejen pokročili k rozhodujícím krokům směrem k očistě církve, ale aby také změnili svůj pohled na Jednotu, v jejíž prospěch svědčí nejen Lutherova předmluva k bratrskému vyznání, ale i obsah dalších spisů, které bratří právě anonymně tisknou.

K okolnostem tisku Lutherovy knížky o mši však patří i to, co jejímu vydání přímo předcházelo, totiž spory mezi bratřími a jim názorově nejbližšími, reformaci nakloněnými utrakvisty. Ti stále znovu popírali platnost bratrského svěcení kněží a oživovali tím jak staré námítky proti platnosti kněžských úkonů v Jednotě, tak také připravovali spory, které se na stejné notě potáhnou až do časů bělohorských, ba i do emigrace. Právě jim čelil bratrský předák Jan Augusta, když 20. června 1540 v Mladé Boleslavi na veřejnosti přístupné synodě okázale vysvětil dvanáct bratrských kněží a své „provokaci“ dal také průchod tiskem svého tehdejšího kázání o volbě svatého Matěje mezi apoštoly. Ale ke sporům mezi Jednotou a kněžstvem církve podobojí

přibyla i otázka platného rozhršení, pro kterou se později vyslovil nejen Augusta svým vlastním spisem „O vyobcování dvou osob hříšných“, ale i celá Jednota překladem Lutherova spisku „O klíčích a o církvi svaté“ z počátku 40. let 16. století.

Lutherova „přeutešená knížka“ o mši a kněžském pomazání do dobového kontextu, který jsme výše zhruba načrtli, zcela zapadá. Je ostrou kritikou římské praxe svěcení kněží, o něž se utrakvisté stále nepřestávali ucházet, a obhajobou všeobecného kněžství křesťanů v jediné pravé Kristově církvi. Zároveň je však na naše poměry i argumentačně nevidanou obhajobou přijímání pod obojí a svobodného kázání Božího slova. A v neposlední řadě také nositelem Lutherovy známé zvěsti o moci křesťanské víry a marnosti lidské naděje ve skutky jednotlivce či církve. Každým svým slovem proto Lutherův spis zapadá do rámce tehdejší bratrské teologie i praxe a Jednota také na rozdíl např. od knížky o klíčích a církvi nepřidala ani předmluvu, ani doslov, jimiž by korigovala Lutherovy teze podle vlastních měřítek. Zároveň však Lutherův text zůstával řízným slovem a hozenou rukavicí těm utrakvistům, kteří se sice ve svém smýšlení Lutherovým důrazům a tak i Jednotě samé vlastně přibližovali, ale rozhodný krok k obnovení vlastní církve či k přestupu do Jednoty dosud nepodnikli.

*Martin Luther. O mši a kněžském pomazání.
Praha, Lutherova společnost 2006
z předmluvy Oty Halamy*

unitas fratrum

Zasedání Rady Jednoty bratrské

Rada Jednoty bratrské (Unity Board) je druhým nejvyšším orgánem celosvětové Jednoty bratrské (po Synodu Jednoty – Unity Synod), který se schází jednou za sedm let. Poslední jednání synodu bylo v roce 2016 na Jamajce. Aktuální přehled struktury Unitas fratrum přinášíme v tabulce na stránkách 82-83.

Rada Jednoty, kterou tvoří představitelé jednotlivých provincií (celkem 24) s hlasovacím právem a představitelé Misijních provincií (5), se schází v mezidobí synodů dvakrát a jednou pak bezprostředně před synodem. Ten se bude konat v roce 2023 v Tanzánii.

Letošní jednání Rady Jednoty bylo svoláno na dny 11. – 14. září do Winston-Salem v Severní Karolině, centra jižní americké provincie. Protože právě v těch

dnech se blížil hurikán směrem na Severní Karolínu, bylo jednání operativně přesunuto do centra severní americké provincie, do Bethlehemu v Pensylvánii. Jednání proto bylo o den prodlouženo a my jsme trávili jeden den, přes 800 kilometrů, cestou na sever.

část tanzánských delegátů Unity Boardu

Zasedání má pevný, předem daný a odsouhlasený program. Těžištěm jsou zprávy z jednotlivých míst, kde Jednota pracuje. Ve zprávě za Českou misijní provincii jsem vyzdvihl radostnou událost, otevření nového sboru (Milíčovy kaple) v Praze. Na posledním synodu jsem představil krátkou prezentaci z plánované přestavby a tentokrát jsem mohl ohlásit částečné dokončení záměru. Popsal jsem také strukturu Českobratrské církve evangelické a naše místo v ní a také jsem informoval o připravovaném novém evangelickém zpěvníku, v němž bude přihlédnuto k duchovnímu „pokladu“ písní staré i obnovené Jednoty. Zároveň jsem s lítostí musel promluvit o naší kazatelské „nouzi“.

Rada Jednoty (UB) měla také některé volební povinnosti. Předsedou UB byl opět zvolen bratr Cortroy Jarvis z provincie Eastern West Indies a místopředsedou bratr David Guthrie z Jižní americké provincie. V mezidobí zasedání UB se ještě schází takzvaný Výkonný výbor (Executive Committee) který tvoří zástupci všech čtyř regionů (viz tabulka). K těmto dvěma bratrům se ještě připojují bratr Sichone z Tanzánie za africký region a sestra Hoey za region evropský.

Příští zasedání Rady Jednoty se uskuteční v České republice ve dnech 15. – 18. září 2020. Na přípravě se mají podílet obě české provincie.

Ondřej Halama

Sesterské setkání v Neudietendorfu - „zeleném srdci Německa“

Malé malebné městečko Neudietendorf v Durynsku nás, čtyři sestry z pražského sboru, přivítalo v pátek 28. září do vlidného podvečera po tom, co jsme v hustém dešti a provozu absolvovaly téměř čtyřhodinovou cestu autem. Bratr farář Christian Theile a tři sborové sestry nás osvěžili kávou a občerstvením a vyhověli našemu přání prohlédnout si historické centrum nedalekého města Erfurt. Dopravní obslužnost tam výborně funguje, po necelé čtvrt hodině jízdy vlakem jsme se ocitly přímo v jádru města. Dodnes je patrný jeho dějinný význam jako křižovatky evropských obchodních cest. Bohatství měšťanů a klášterů, zejména ve středověku, dalo základ dodnes zachovaným gotickým kostelům, z nichž nás nevíce zaujal prostý interiér kostela Predigerkirche.

Tato čistá gotika, neporušená žádnou následnou výzdobou, je typická pro protestantské prostředí. Vždyť Erfurt je kolébkou reformace. Upomíná na to i socha Martina Luthera na jednom z malých náměstíček. Uvědomujeme si zde rozdíl proti interiérům kostelů u nás, které byly většinou zbarokizovány. Další architekturou, která nás upoutala, byly hrázděné i zděné domy ve stylu reformačního baroka. Procházkou uličkami a prostranstvími s nově citlivě zrekonstruovanými domy nám sestra Gudrun svým zasvěceným výkladem zpříjemnila páteční podvečer.

K sobotnímu setkání přijelo asi 40 sester ze šesti sborů německé Jednoty bratrské. Program uváděla po celý den ses. Annette Theile. Téma hlavní přednášky i diskuze bylo inspirováno knihou „Komunikace prostá násilím“ amerického psychologa M. B. Rosenberga. Pro rozbor tohoto tématu a náměty k diskusi získaly sestry žurnalistu Steffena Quasbartha, který působí v regionálním televizním vysílání. Vlastní diskuze se pak odehrávala ve skupinkách, do nichž jsme byly také zařazeny. Marná je však snaha nebýt pasivní při našich chabých znalostech němčiny. Útěchou nám bylo, že ani pro německé sestry nebylo zpracování zadání jednoduché. Umění dobré komunikace, konverzace mezi lidmi, to je věčné téma. Velice ovlivňuje lidské vztahy.

Tradiční sbírkou se sestry rozhodly podpořit projekt Ochranovské misijní pomoci – primární zdravotní péči ve vnitrozemí Surinamu, kde Jednota bratrská hraje nezastupitelnou roli nejen ve zdravotní pomoci, ale také v medicínském vzdělávání pro laiky.

Znovu jsme si touto návštěvou uvědomily, jak je dobré i přes určité jazykové bariéry udržovat a dále pěstovat kontakty se sbory JB nejen v Německu, které nám jsou nejbližší geograficky, ale i v dalších zemích, kde má JB své provincie. Cítíme, že máme v sobě navzájem oporu.

Líba Bernardová

Synod britské provincie

který zasedá každé dva roky, se sešel letos začátkem července, aby projednal a rozhodl potřebné záležitosti. Ačkoli je britská provincie hodně malá (viz přehled světové Jednoty na posledních stránkách tohoto časopisu), jeden z ekumenických hostů charakterizoval atmosféru a dění na synodu s typicky britským humorem přirovnáním, že „Jednota pořád boxuje o jednu váhovou kategorii výš“. Pro ty, kdo se sportem nezabývají, Jednota si bere větší a těžší úkoly, než by se od tak maličké církve čekalo. Jiná charakteristika synodu pravila, že se vyznačoval „mimořádnou vitalitou a nadějností“.

Asi nejzřetelnější novou informací je výsledek dvojí volby. Synod zvolil do úřadu biskupa sestru Sarah Groves, kazatelku sborů Gracehill a Ballinderry. Stala se tak v tuto chvíli pátou ženou sloužící v Jednotě v úřadu biskupa.

Druhou důležitou volbou byla volba nového vedení provincie. Dva z členů vedení, bratr Bob Hopcroft (bývalý předseda světové Jednoty, kterého dobře známe i z návštěv v našich sborech) a sestra Gillian Taylor, skončili po mnoha letech ve svých funkcích a do vedení provincie byli nově zvoleni bratr Paul Holdsworth, kazatel v Bathu, který je ve službě již 20 let a dříve byl kazatelem ve Fulnecku a Londýně, bratr David Howarth, kazatel sborů v Yorkshire

(Baildon a Horton) a bratr Livingstone Thompson, který přišel do Britské provincie až v roce 2015. Jeho cesta je hodně pestrá: narodil se v Manchesteru (na Jamajce!)

*sestra Roberta Hoey
předsedkyně britské provincie*

a stal se kazatelem Jednoty a také členem vedení Jamajské provincie, sloužil i v USA. Do Evropy ho zavedlo postgraduální studium v Irsku, kde získal doktorát teologie a také působil jako učitel. Nyní je kazatelem ve sborech Kilwarlin a University Road v severním Irsku.

Tito bratří se připojili ke dvěma již minule zvoleným sestram, předsedkyni britské provincie Robertě Hoey (je zmíněna i ve zprávě o jednání Unity Boardu) a Zoe Taylor. Podobně jako u nás v evangelické církvi je jenom předseda placenou funkcí, ostatní zůstávají kazateli sborů.

Synod se rozhodl zvýšit počet členů vedení na šest, šesté místo je zatím volné, poslední člen bude zvolen dodatečně, korespondenčním hlasováním.

*sestra Sarah Groves
biskupka britské provincie*

Synod řešil celou řadu různých otázek. Například užívání plastů v církvi (především jednorázové nádoby, kelímky a podobně), kde vybídl sbory, aby se snažily používat plastů co nejvíc omezit. Jinak naléhavou otázkou je dětská chudoba v Británii, s níž se církev snaží bojovat jak vlastními programy a pomocí, tak apelem na veřejnou správu. Je bolestné, když v bohaté zemi trpí část dětí nedostatkem základních potřeb.

Opakovaně se v posledních letech vrací otázky kolem lidské sexuality, k čemuž synod přijal po mém soudu moudré usnesení: „Doporučujeme, aby Britská provincie nadále pokračovala v teologické práci a úsilí nacházet Boží vůli ve věcech lidské sexuality“.

Poměrně hodně prostoru mělo projednávání práce mládeže a s mládeží, způsobů, jak ji lépe podpořit a rozvinout. A mimořádnou radost přineslo sdělení, že se chystají dvě presbyterské konsekrace.

„Synod samá změna“ nazval jej kdosi z přítomných – a pokud platí, že změna je život, je to rozhodně dobře.

- red -

Noví biskupové v USA

Synod jižní americké provincie v dubnu 2018 zvolil sestru Carol Foltz a bratra Toma Sheltona za nové biskupy Unitas fratrum. Oba byli konsekrováni v červnu ve Winston-Salemu.

Sestra Foltz byla před 40 lety první ženou ordinovanou ke službě v jižní provincii, působila jako kazatelka v Severní Karolíně a ve Virginii, nyní pracuje jako kazatelka sboru v Oak Ridge v Severní Karolíně. Stala se první ženou v úřadu biskupa této provincie.

Bratr Shelton byl ordinován současně se sestrou Foltz (byli v semináři spolužáky), působil jako kazatel v severní Karolíně a na Floridě. Před pěti lety odešel jako kazatel do důchodu a povolání k úkolu biskupa přijal jako nový druh služby.

(zdroj: Moravian Magazine)

Evropská kontinentální provincie 400 let zámku Montmirail

Zámeček Montmirail byl postaven ve francouzsky mluvící části Švýcarska v předvečer Třicetileté války, v roce 1618, a tedy letos slavil čtyři sta let své existence. Zástupci Jednoty bratrské byli samozřejmě přítomni, protože zámeček se později stal majetkem rodu Wattewylů a 1765 se majitelem stala Jednota bratrská. Hned poté byla v objektu zřízena dívčí škola s internátem, v té době byla francouzština vyhledávaným jazykem a studovalo tu dost dívek z Anglie i z Německa.

Vedle školy se rozvíjela i práce církevní, vznikala tu bratrská komunita a ve druhé polovině 19. století zesílila natolik, že byla v patře budovy 1872 přistavěna modlitebna, podobně, jako tomu je v Bad Boll. 20. století a světové války svět změnily a dívčí škola, která byla základním využitím budov, se potýkala se stále většími potížemi, až musela být 1988 zrušena.

Objekt si vzala do nájmu komunita mladých lidí, pojmenovaná Don Camillo. Nějakou dobu tu žili členové Jednoty i komunita, po odstěhování manželů Schlimmových na odpočinek do Bad Boll už tu nikdo z Jednoty nežije. Švýcarská Jednota se tu však pravidelně každoročně schází, odpovědnost za správu objektu má bratrský spolek „Unité des frères“ a konají se tu různá setkání Jednoty (např. tu zasedalo vedení Evropské a Britské provincie). Spolupráce mezi komunitou a Jednotou je velmi dobrá a intenzivní. Od počátku podnes je Montmirail místem, kde se shromažďují lidé, poznávající Boží dobrotu a snažící se podle toho žít.

(z Herrnhuter Bote 10/2018)

náš seniorát

Potštejnské léto

V neděli 24. 6. 2018 se sbor rozloučil se sestrou kazatelkou Naděždou Běťákovou při jejích posledních bohoslužbách. Jako upomínku dostala mimo jiné fotoknihu, která jí má připomínat službu v potštejnském sboru od roku 2004 do roku 2018. Sestra sice odešla do důchodu, ale stala se z ní „cestující kazatelka“, která vypomáhá v různých okolních sborech.

Potštejnský sbor má řadu členů, kteří se nezúčastňují sborového života, společných shromáždění ani jiných akcí. Myslíme na tyto členy a prosíme za ně při našich modlitebních setkáních. Čas od času se je snažíme oslovit, ale jejich odpovědi jsou

vyhýbavé, uvádějí své důvody, kterými je třeba vytížení v zaměstnání, hlídání vnoučat u sester, potíže při dojíždění do sboru apod. Na druhé straně jsou pak rodiny, které do Potštejna přijíždějí rády i mimo organizovaná shromáždění, uskutečnilo se společné posezení kolem ohně s grilováním, nebo prostě jen společně strávené nedělní odpoledne. Je to jedna z mála možností, jak se neformálně setkávat při rozptýlenosti našeho sboru. Bratr Vacovský pak v létě vykonal několik pastoračních návštěv především u nemocných členů sboru. I oni jsou velmi častým předmětem našich modliteb.

V pondělí 18. 6. 2018 sbor navštívila skupina kazatelů z České Třebové. Sestra farářka z CČSH, farář římskokatolické farnosti, kazatelé sboru CB a ČCE. Vyjeli si společně na ekumenický výlet a při této příležitosti se zastavili i v našem sboru. Kurátor br. Vacovský je seznámil se stručnou historií sboru, prohlédli si kostel i faru a živě se zajímali o současnost našeho sboru. Dotkli jsme se i současného postavení Misijní provincie Jednoty bratrské a České provincie. Ve svém výletu pak pokračovali do Rychnova nad Kněžnou. Cílem byla synagoga a židovský hřbitov.

Jako každoročně v průběhu prázdnin odjíždí řada našich členů sboru na dovolenou a přijíždí hosté, kteří využívají pohostinství naší fary. Na přelomu měsíců června a července se několik členů sboru zúčastnilo setkání našich partnerských sborů Rhein-Mein a Ibungu z Tanzanie. Setkání se tentokrát uskutečnilo v Herrnhagu v Německu. Náš sbor se podílí i na finanční podpoře sboru v Ibungu.

V neděli 5. 8. 2018 jsme se sešli k bohoslužbám jako tradičně o prázdninách v Kunvaldu. Jedná se o pravidelnou tradici, kdy přijíždíme do míst, v nichž si připomínáme založení naší církve Jednoty bratrské a zároveň přijímáme i pohostinství rodiny Hlaváčkových, která k nám pravidelně dojíždí do Potštejna.

V neděli 19. 8. 2018 poprvé vykonala v Potštejně bohoslužby sestra Eva Šormová z pražského sboru, která byla ustanovena jako administrátorka po br. O. Halamovi z Turnova. Zároveň se zúčastnila i jednání Rady starších našeho sboru.

Početná skupina hostů, kterou tvořily především babičky se svými vnučkami, ze sborů Církve bratrské, ubytované na naší faře, se zúčastnila bohoslužeb v neděli 26. 8. 2018. Děvčata nám zpestřila bohoslužby zpěvem dětské písničky týkající se poděkování Bohu za stvoření světa. Závěr písně pak vyjadřoval i radost: „Jak je to náramné, jak to krásně zní, nezapomněls na mě při tom stvoření.“

Počátkem školního roku do Potštejna na faru přijela skupina dětí sboru Církve bratrské z Dobrušky. Pod vedením br. Milana Hojného děti v pátek 7. 9. 2018 vykonaly část cesty do Potštejna na kole a v sobotu pak putovaly rovněž na kolech do Litic a zpět. Oběd si uvařily na ohni v Anenském údolí a po večer strávily různými hrami na farní zahradě. Vzhledem k tomu, že sbor Církve bratrské v Bystrém slavil v neděli 9. 9. 2018 slavnost 150. výročí založení sboru, nezúčastnily se děti jako jiné roky bohoslužeb v Potštejně, ale přemístily se do Bystrého.

Potštejnský sbor pak v neděli 9. září 2018 slavil rovněž svou sborovou slavnost. Výkladem Božího slova z 1. Tes 2,13–3,17 nám v neděli dopoledne posloužil br. Svetozár Slavka. Na slovech apoštola Pavla nám ukázal touhu po společném setkávání, upevnění vzájemných svazků, radosti z pevnosti ve víře. Předeštel nám, jak nás společenství s Kristem, ale i vzájemné společenství viditelně posiluje. Bratr pak vysluhoval Svatou večeři Páně, Kristův odkaz vzájemného společenství, odpuštění a očištění.

Odpoledne jsme se pak sešli k Hodům lásky, při nichž promluvil br. kurátor Daniel Vacovský na téma: „Pojďte ke mně všichni, kteří jste obtíženi“ a br. Svetozár Slavka na téma „pokoje, který převyšuje lidský rozum“. Při odpoledním shromáždění pak byly podávány bochánky s čajem, jak bylo v Potštejně tradicí při Hodech lásky. Sbor pozdravila ses. Eva Šormová, kazatelka pražského sboru a zároveň naše administrátorka, br. Václav Hájek z Ujkovic, ses Ludmila Izáková za kostelecké a bratr ze sboru Církve bratrské z České Třebové. Ještě dlouho po skončení odpoledního shromáždění jsme společně rokovali u občerstvení a užívali blízkého obcenství. Je třeba rovněž vzpomenout a poděkovat našim sestřám, které zajistily oběd i odpolední pohoštění.

Hned následující neděli 16. 9. 2018 jsme v našem kostelíku přivítali členy sboru ČCE z Prahy ze Žižkova s br. kazatelem Jaromírem Strádalem. Prožívali sborový víkend v táboře v Bělči nad Orlicí a rozhodli se zúčastnit našich bohoslužeb, aby poznali zase jiné sbory v rámci ČCE. Po shromáždění jsme měli možnost užívat společného sdílení při malém improvizovaném občerstvení, někteří (mladší) se vydali na hrad a všichni potom na krátkou návštěvu zámku a procházku v zámeckém parku. Návštěva, i když ne dlouhá, tak oběma stranám přinesla možnost poznání a navázání dalších kontaktů.

Z tohoto krátkého přehledu je patrné, že náš sbor žije. I když zatím bez kazatele. Rada starších se v těchto měsících zaobírala také přípravou listin pro povolání nového kazatele. I naše modlitební setkání jsou zaměřena tímto směrem. Na konání bohoslužeb se podílí tři členové Rady starších, od září se obnovila práce mezi maminkami s malými dětmi, souběžně se shromážděním se koná besídka s nejmenšími dětmi. Celkem pravidelně se konají modlitební hodiny, i když v komornějším prostředí. Ostatní práci ve sboru jsme si rozložili mezi jednotlivé členy.

Výzva odpoledních témat sborového dne je základem našeho duchovního života. Poznání blízkosti našeho Pána, Jeho přijetí v životě vytváří podmínky, abychom prožívali i v tom dnešním divokém a nepřátelském světě pokoj, který je nad naše pomyšlení.

(-dv-)

Partnerské setkání na Herrnhaagu

Ve dnech 29. 6.–1. 7. nás malá skupinka z Potštejna vycestovala do Německa na Herrnhaag, kde jsme se setkali s bratry a sestrami z našich partnerských sborů – německého Rhein-Main a tanzánského z Ibungu. Jednalo se o plánované partnerské setkání, na které jsme pro naše africké přátele vyhlásili sbírku a vybrali peníze, abychom jim pobyt v Německu umožnili. Pro Afričany byl připraven program na 3 týdny, pro nás a pro členy sboru Rhein-Main byla možnost výběru – buď některý víkend, celý týden nebo kdo měl možnost celý pobyt.

My jsme volili první víkend. V pátek jsme postupně přijížděli a setkali jsme se potom ke společné večeři. V sobotu byl připraven biblický program. Diskutovali jsme nad tématem –

moderní technika a technologie při práci s mládeží. Téma si vybrali Afričané. Diskuse byla zajímavá, ale občas se minula tématu. V dopolední části jsme se postupně vyjadřovali k tématu a odpoledne jsme k tomu měli výklad z bible. Nedělní bohoslužby byly trojjazyčné, obohacené o milé pozdravy z Afriky. Děkujeme Bohu za tato milá setkání, za partnerství, kdy si navzájem pomáháme a víme o sobě, modlíme se společně, ač vzdáleni tisíce kilometrů.

V Herrnhagu s námi byla naše kazatelka Naďa Běťáková, pro kterou to byla poslední služební cesta, neboť k 30.6. 2018 ukončila svou službu v potštejnském sboru a odešla do důchodu. Věříme, že navázaná přátelství jsou trvalá a bude se s námi společných akcí nadále účastnit.

Jana Nejmanová

Léto v Kostelíčku v Kořenově

Už druhým rokem se konala prodloužená „sezóna“ bohoslužeb v našem kořenovském kostelíku. Začali jsme první nedělí v červnu a končili poslední nedělí v září. Při službě kázáním se střídají nejen ochranovští kazatelé a kazatelky, ale také další ochotní kazatelé z ekumény. Kazatelé se střídají, ale varhaník zůstává. Celé léto věrně sloužil bratr Kalista. K bohoslužbám se schází někteří věrní tanvaldští a také někteří věrní „chalupáři“. Vedle toho není neobvyklé, že se v průběhu bohoslužeb dostaví zvědaví hosté a někdy zůstanou na celé kázání nebo až do konce. Pro tento rok vytvořil bratr Jiří Keller z pražského evangelického sboru webovou stránku, kde je vedle krátké historie také přehled nedělí a kazatelů. (korenov.evangelnet.cz)

Jsmo rádi, že unikátní stavba přitahuje pozornost mnohých. Vedle bohoslužeb se v kostelíčku konají také svatby. Z větší části jsou to svatby civilní. Z 27 svateb v tomto roce bylo jen 8 církevních. Dary na kostel nám umožní splatit půjčku, kterou si Seniorátní výbor vzal u Jeronýmovy jednoty na rekonstrukci kostela a ještě nám něco zbývá na potřebné opravy. I když zanedlouho přikryje kostelík sníh, už se těšíme na příští léto.

Ondřej Halama

přehled UF - struktura

*(přehled všech částí světové UF k červnu 2018,
v závorkách počty členů, pokud jsou známy)*

Synod světové Jednoty – Unity Synod (zasedá každých 7 let)			
Rada Jednoty – Unity Board (zasedá každé 2 roky)		Unity Board Administrator – tajemník Rady (Br. J. Bøytler)	
Provincie Jednoty - Unity Provinces			
africký region	karibský region	evropský region	region severní Amerika
Jižní Afrika (42.000)	Západoindické ostrovy (15.400)	Britská (1.200)	Aljaška (1.900)
Tanzanie Rukwa (60.037)	Kostarika (600)	Evropská kontinentální (15.000)	USA Sever (21.000)
Tanzanie Jih (180.124)	Honduras (25.000)	Česká (ca. 5.211)	USA Jih (15.645)
Tanzanie Jihozápad (355.000)	Jamajka (7.897)		
Tanzanie Západ (110.000)	Nikaragua (97.000)		
Rep. Kongo (21.600)	Surinam (60.000)		
Tanzanie Jezero Tanganyika (30.201)	Guyana (1.026)		
Malawi (5.190)			
Tanzanie Sever (3.905)			
Tanzanie Východ (23.683)			
Zambie (7.884)			

Misijní provincie – Mission Provinces			
Burundi (20.000)	Misijní provincie Honduras (16.868)	Česká misijní provincie (650)	Labrador (ca. 1.900)
	Kuba (600)		
Misijní oblasti – Mission Areas			
africký region	karibský region	evropský region	region severní Amerika
Kenya (600)	Belize (251)	Albánie (200)	
Rwanda (5.000)	Francouzská Guyana (100)	Jižní Asie (385) (pod správou britské provincie)	
Uganda (102)	Garifuna (9000)		
Sierra Leone (37)	Peru (50)		
Zanzibar (155)	Haiti (4.500)		
Východní Kongo			
Iringa, Tanzanie			
Ruvuma, Njombe, Tanzanie			
Mbozi, Tanzanie			
Centrální Jižní Tanzanie			
celkově členů Unitas fratrum ke 30. 6. 2018 1 137 000			
Díla Jednoty – Unity Undertakings			
	Rehabilitační Centrum Star Mountain		
	Archiv Jednoty, Herrnhut		

před 100 lety

Podívat se, jak psaly Bratrské listy po skončení 1. světové války a vzniku Československa, může být nejen zajímavé, ale i důvodem k zamyšlení. Přinášíme dnes dva krátké texty ze závěru roku 1918.

Jednota bratrská. Čeští kazatelé Jednoty bratrské konali dne 19. listopadu v Potštýně důležité porady o stavu Jednoty a dalším postupu ve změněných nyní poměrech a zvolili pro přechodní dobu „Užší radu Jednoty bratrské“: Jos. Mikuláščík v Potštýně (předseda), V. Vančura v Ml. Boleslavi a Jindř. Schiller v Praze, členové. – Vědomi si jsou svého historického souvisu, úředního názvu celé naší církve „Unitas fratrum“ a majíce po J. A. Komenském a jeho vnuku Dan. A. Jablonském biskupské svěcení Jednoty, reklamujeme naše historické jméno »**Jednota bratrská**« pro sebe. „Gednota bratrská“ čteme na dosud úředně užívaném círk. razítku našeho sboru rixdorfského. Od zmíněné porady potštýnské *vystupujeme tedy výhradně pod tímto jménem.* Vítáme čilou agitaci, kterou rozvíjí v posledním měsíci naše sesterská církev svobodná reformovaná a přejeme jí upřímně úspěchu. Ve příčině jména, pod kterým se pracuje, měl by však býti pořádek. Dědictví Jednoty ještě není uprázdňeno, a kdo se k tomuto dědictví a jménu hlásí, toho zveme v té příčině k bratrské dohodě s námi. – Pán pak rač provést nás požehnaně touto dobou převratů a změn!

(Bratrské listy 1918, č. 8 a 9, str. 48)

Z Potštýna. Prožívali jsme v minulých týdnech – a prožíváme dosud – veliké dny. Co se považovalo dříve za téměř nemožné, stalo se skutkem. 300letá pouta byla přetrhána a národ český stal se opět národem svobodným, svéprávným. Radost a plesání nastalo všude po krajích českých a s radujícími radovali jsme se i my. Jistě že mnohé oko zaslzelo vděčnou radostí. V neděli dne 3. listopadu konali jsme děkovní slavnost. Modlitebna byla k tomu účelu krásně vyzdobena guirlandami a květinami. V popředí nad bíle prostřeným stolem s červenou stuhou byla umístěna průpověď ze žalmu 126, v. 3, text to slavného kázání: „*Učinilť jest s námi veliké věci Hospodin.*“ Ó by jen celý český národ to živě cítil, že Boží ruka to jest, která všecko řídí a oslavoval Jej vděčně. Před kázáním přednesena byla vícehlasně píseň k tomuto dni jedním naším bratrem zvláště složená. Účast byla četná, pozorovali jsme také více cizích; obec potštýnská byla zastoupena jedním panem radním.

(Bratrské listy 1918, č. 10-12, str. 56)